

Kabala – religija, mistika ali znanost?

1 Kabalistično pojmovanje zgodovine človeštva

Izvor kabale (*heb. Kabbalah*) in čas njene nastanka je zelo sporno vprašanje in vsi, ki so se kdaj z njim spopadli, so si enotni v tem, da je ta tema še vedno predmet nedokončanih razprav. Nekateri znanstveniki jo datirajo v 12. ali 13. stoletje po Kristusu, medtem ko jo tradicija postavlja v veliko zgodnejše obdobje, in sicer daleč onkraj zgodovinske dobe, ki jo še lahko do neke mere kronološko datiramo. Obe trditvi sta sicer veljavni, ker temeljita na drugačnih pristopih glede raziskovanja zgodovine in kabalističnih rokopisov. Sam pa se bom v tem prispevku osredotočil in predstavil stališče tradicije, ki začetek pripisuje svetopisemskemu Adamu, ki je poznan tudi kot *“prvi človek”* (*heb. Adam HaRiṣon*). Ta je napisal prvo t. i. kabalistično knjigo *“Raziel HaMalah”* (*“Angel Raziel”*). Potemtakem se je kabalistična znanost začela razvijati ob stvarjenju prvega človeka. Kaj torej je kabala?

Človek s svojimi čuti zaznava (ob-čuti) svet, v katerem živi, vendar glede na učenje kabale poleg tega *nižjega sveta* obstaja tudi *višji svet* (*heb. Olam Elyon*) oziroma duhovni. Živijo pa - ali so živeli - ljudje, ki občutijo obe stvarnosti. Eden izmed njih je bil Adam, ki ni bil nikakršen divjak, ki se spozna zgolj na lov na mamute, ampak je imel zelo razvit *“čut”* za višji oziroma duhovni svet. V knjigi nam govori o svetovih, ki so višji od našega sveta, znotraj katerega živimo. Rečeno drugače: opisuje nam kraje, kjer prebiva duša, preden sestopi v naš svet in kamor se dvig-

ne, ko zaključi svoje *“potovanje”* tukaj na zemlji. Nikakor nam ne govori o materialnem svetu in telesih.

Naslednji veliki kabalist je bil Abraham¹ (prib. 1800 pred Kr.). Napisal je knjigo *“Sefer Yetzira”* (*“Knjiga stvarjenja”*). V njej opisuje: 1. natančno strukturo duhovnega sveta, ki je zgrajen iz t. i. *“Eser Sefirot”* in 2. načine razodevanja Stvarnika (*heb. Bore*), ki ga imenuje Luč ali Svetloba (*heb. Ohr*). Z namenom, da prikaže medsebojno povezanost in odvisnost obeh svetov, uporablja grafe in različne opise.

Mojzes je bil naslednji in hkrati največji kabalist. Ne samo, da je poznal strukturo višjega sveta, ampak si je prizadeval, da le-tega razodene na način, ki bo dosegel celotno človeštvo. Z drugimi besedami: prizadeval si je, da se razodetje dejansko (zgodovinsko) dogodi. Določeno mu je bilo, da napiše knjigo, ki bo vsakemu posamezniku omogočala, da zapusti Egipt in doseže duhovni svet. Tako je svoje spoznanje in metodologijo zapisal v knjigi, ki se imenuje *Torah*, v drugih jezikih pa je poznana tudi pod imenom *Pentatevh* ali *Mojzesovo Peteroknjžje*. Beseda *“Torah”* izhaja iz hebrejske besede *“Ohr”*, kar pomeni luč, svetloba, tudi predpis ali postava. Vprašanje, ki se postavlja, je: zakaj je bila ta knjiga pomembna za kabaliste?

Po učenju kabale Postava govori o posameznikovem izhodu iz svoje notranje bede - Egipta - proti duhovni stopnji, ki se imenuje *“dežela Izrael”* (*heb. HaEretz Israel*). Napisana je bila z namenom, da nam razodene skrivnosti celotnega stvarstva in nam po-

maga do spoznanja, da umevamo le delček tega, kar je ustvarjeno. Prav tako je Mojze-
sov namen bil ta, da posameznik uravna svoje
življenje po Postavi. Kabala torej pomeni
preučevati Postavo na način, da bomo vstopi-
li v duhovni svet z namenom, da resnič-
no spoznamo, kar obstaja zunaj naših čutov.

V 2. stoletju po Kristusu je živel veliki mo-
drec in avtor najpomembnejšega kabalistič-
nega dela "*Sefer Zohar*" (*Knjiga sijaja*), Simon

bar Johaj. Ta je okrog sebe zbral skupino de-
vetih učencev, ki jih je razporedil tako, da
je vsaka posamezna duša predstavljala dolo-
čeno duhovno lastnost. To pomeni, da so nji-
hove duše postale "razodevalke" Stvarnika v
naš svet. Njihova struktura oziroma način,
kako so bile razporejene, pa predstavlja struk-
turo celotnega stvarstva. Rabin Simon ni na-
pisal knjige *Zohar* sam, ampak je za to do-
ločil svojega učenca po imenu Aba. Knjiga

Andreja Muha: *Akt*, 2002, akril na papirju.

je napisana v aramejščini, v njej pa je tudi precej erotičnih podob in veliko grškega ter rimskega slenga. Vzrok temu je, da je rabin Simon želel zakriti notranji (temeljni) pomen ravno na takšen "primitiven" način. Kmalu zatem, ko je bila knjiga napisana, je Simon umrl. Pokopan je v Neronu. Po smrti je *Zohar* izginil s površja zemlje in po več sto letih ga je spet odkrila skupina kabalistov, ki jih je vodil rabin Mojzes de Leon,² in sicer okrog leta 800 po Kristusu. *Zohar* je v svoji prvotni obliki vseboval tudi kabalistične komentarje o *Prerokih* in *Spisih*, *Mišni* in *Talmudu*, ki pa so se izgubili.

Naslednja zelo pomembna doba je doba Arija. Rabin Izak Luria (1534 - 1572), imenovan tudi sveti Ari (*heb. Ari HaKodeš*), se je rodil v Jeruzalemu. Po smrti očeta se je skupaj z materjo preselil v Egipt, kjer ga je vzgojil njegov stric. Pri 35-ih letih se je preselil na sever Izraela, v majhno mesto Safed. Tam je ustanovil šolo, imenovano *ješiva*, ki je obstajala samo leto in pol oziroma vse do njegove smrti. Umrl je star komaj 38 let. Za svojega naslednika je določil Chaim Vitala, ki je v letu in pol zapisal čisto vse, kar je slišal od Arija. Iz teh zapiskov je potem nastala zbirka več kot dvajsetih knjig Arijeve modrosti.

Ari je zbral celotno kabalistično izročilo in ustvaril enotno zbirko, imenovano "*Etz Hajim*" (*Drevo življenja*). V knjigi je življenje predstavljeno kot sadno drevo, govori pa nam o tem, kako vzgojiti popolne in večne sadeže. Sveti Ari predstavlja - s stališča kabale - tisti prelom v zgodovini človeštva, ki je ljudi usmeril k duhovnemu razvoju.³ Določeno mu je bilo, da ustvari znanstveno metodo, ki bo primerna za množice oziroma za veliko število ljudi, ki so želeli duhovnega vzpona. Kabala se po Ariju imenuje "*lurianska*" kabala,⁴ kjer ni nobene meditacije, urokov, amuletov, magičnih besed ipd.

Njegovo metodo, ki je primerna za vsako dušo in vse generacije, je dokončno in v ce-

losti razvil rabin Jehuda Ašlag, znan tudi kot "*Baal HaSulam*" (*Gospodar lestve*) - zaradi svojega dela z naslovom "*Sulam*" (*Lestev*), ki je komentar knjige *Zohar*. Jehuda Ašlag (1885 - 1954) se je rodil v Lodžu na Poljskem. Leta 1921 je skupaj z družino emigriral v Jeruzalem. Kmalu zatem, ko je postal rabin predela Givat Šaul, je začel pisati svoj znameniti rokopis "*Talmud Eser Sefirot*". To delo obsega več kot dva tisoč strani, ki so povezane v šest knjig, in vsebuje celotno tradicijo od Adama do Arija. Njegova metoda vsakemu posamezniku pomaga odkriti višji ali duhovni svet. Rabin Jehuda je napisal še komentarje k Arijevim knjigam in komentar h knjigi *Zohar*.

Njegov naslednik je najstarejši sin, rabin Baruh Šalom Ašlag, znan tudi kot Rabaš (1906 - 1991). Oče ga je sprejel med posebne učence šele potem, ko se je poročil, in kmalu zatem mu je dovolil, da je poučeval nekatere izmed učencev. Kljub temu da je bil velik modrec, nikoli ni sprejel rabinske službe, ampak je nadaljeval očetovo delo v poučevanju in širjenju kabale. Med drugim je zapustil svoje zapiske, poimenovane "*Šamati*" (*Kar sem slišal*), ki opisujejo različne kombinacije duhovnega sveta, ki je relativen glede na človeško dušo (posameznika), ki ga raziskuje. Po Rabašovi smrti je njegovo mesto nasledil rabin dr. Michael Laitman.

Dr. Laitman, po poklicu znanstvenik, je prispel v Jeruzalem leta 1974. Duhovna pot (iskanje) ga je sčasoma pripeljala k Rabašu. Po tridesetih letih proučevanja kabale je Laitman razvil znanstveni pristop k duhovnemu razvoju, ki temelji na delu rabina Jehuda Ašlaga in drugih velikih kabalistov skozi zgodovino. Napisal je več kot trideset knjig na temo kabale in skrbi za širjenje le-te. Naslovi nekaterih pomembnejših knjig so: *Izkustvo višjih svetov*, *Pogovor s prihodnostjo*, *Pot kabale*, *Kabala, znanost in smisel življenja*, *Temeljni pojmi v kabali*, *Uvod h knjigi Zohar*, *Kabalistična znanost* itd.

2 Razodetje kabale

(po Ravu Michaelu Laitmanu)

Predgovor

Kabala (heb. "Kabbalah") je znana kot skrivnostna modrost oziroma kot mistika. Prav skrivnostnost, ki obkroža kabalo, je vzbudila številne legende, ponaredke, opravljanja, ignorantske debate in zmotne zaključke. Šele ob koncu 20. stoletja je prišel čas, ko se je kabalistična modrost razodela vsem, še več, celo razširila se je na različne dele sveta. Zatorej v nagovoru bralcu na začetku tega članka čutim dolžnost, da odstranim zastarele etikete te starodavne modrosti, ki je skupna vsemu človeštvu.

Kabalistična modrost nima nič skupnega z religijo - to pomeni, da ni nič bolj povezana z njo kot fizika, kemija ali matematika. Kabala ni religija! To postane samoumevno iz dejstva, da religiozni ljudje o njej ne samo, da nič ne vedo, ampak niti ne razumejo pomena besed v njej.

Temeljno vedenje o strukturi vesolja, metoda o razumevanju sveta, dovršitev smisla stvarjenja, vse to je bilo prvotno zakrito pred religioznimi množicami. Kabala je čakala trenutek, ko je človeštvo dovolj dozorelo, da je lahko to modrost sprejelo ter jo na pravilen način uporabljalo.

Kabala človeku omogoča, da postane gospodar svojega življenja; to je znanost, ki je bila predana vsem ljudem tega sveta. Področje njene obravnave je popolnoma zakrito našim čutom. Operira samo s pojmi duhovnega sveta, se pravi s stanji, ki se dogajajo nad materialno ravni, onstran našega dožemanja, v višjem svetu (heb. *Olam Elyon*). Kabala opisuje *Olam Elyon* z metaforično⁶ in znanstveno govorico: v 16. stoletju, v obdobju t. i. lurianske kabale (začetnik rabi Izak Luria, 1534-1572), je kabala za opis višjega sveta prevzela znanstveni jezik in znanstveno metodo.

Čemu obstajam?

Predmet kabale

Kabala obravnava vprašanje o smislu življenja. Vprašanje, ki si ga zastavi vsak človek, ki pa ga v teku življenja pozabi. To vprašanje, ki ostaja neodgovorjeno, povzroča različne travme, ki jih človek ne more prenašati v nedogled. Kabala, ki je bila skozi stoletja na voljo samo nekaterim, je edini vir odgovora na omenjeno vprašanje. Kljub številnim predhodnim generacijam lahko samo predstavniki zadnjih generacij sprejmejo neovrgljiv odgovor na najbolj pomembno vprašanje.

Toda tudi danes, ko je kabala izgubila pridevnik "skrivnostna doktrina" in je postala dostopna praktično vsem, je namenjena zrelim in celo tistim, ki so odrasli, se pravi tistim, ki se nenehno sprašujejo po smislu svojega življenja in življenja človeštva kot celote.

Ljudje, ki čutijo vso silovitost tega vprašanja, ne občutijo zadoščenja in izpolnitve v vsakdanjosti življenja. Enostavno ne dosežejo duševnega miru v tem življenju. Zakaj? Kabala podaja naslednji odgovor.

Razvojne stopnje želje (heb. *ratzon*)

Večtisočleten razvoj človeka in njegove eksistence pomeni razvoj in izpolnitev različnih stopenj želja. Iskanje poti oziroma načina zadovoljevanja teh nastajajočih želja določa evolutivno stopnjo civilizacije in vse, kar pojmuje kot tehnološki in znanstveni napredek.

Zaradi neprestanega spreminjanja človeških želja - ki so vse zahtevnejše - človeštvo napreduje, se razvija.

Kabala deli celoten sistem človeških potreb na pet stopenj:

1. stopnja: prvenstvena želja po spolnosti in hrani;
2. stopnja: prizadevanje za (materialno) bogastvo;

3. stopnja: lakomnost po oblasti in slavi;
4. stopnja: želja po znanju;
5. stopnja: težnja k duhovnosti - k Stvarniku.

Želji po spolnosti in prehranjevanju spadata na raven živalskosti; tudi živali imajo takšne potrebe. Celotni človek v najstrožji askezi še vedno čuti željo po hrani in spolnosti. Želja po bogastvu, oblasti, slavi in znanje so izvor človeških želja. Zadovoljitev le-teh namreč zahteva bivanje z drugimi ljudmi. Rojstvo človeka in razvoj njegovih živalskih in človeških želja privedeta do stanja, ko se naenkrat začne zavedati, da ga uresničitev le-teh ne zadovolji. Kajti njegova, zaenkrat še zakrita, toda resnična želja, ki je še ne more niti uresničiti niti določiti, presega meje tega sveta. Človek prejme takšno hrepenenje od zgoraj. Ta ne pripada niti naši živalski naravi niti se ne razvija pod vplivom družbe, kot se razvijajo ostale človeške potrebe. Kabala poimenuje to stopnjo 'želja po duhovni luči' ali 'človekova duša'.

Kabala proučuje oz. raziskuje duhovno strukturo, imenovano skupna/obča duša ali Adam. Ta je sestavljena iz 600.000 delov in vsak izmed njih se je razcepil na mnoštvo delcev, ki se nahajajo znotraj zemeljskih potreb. Po učenju kabale je Stvarnik univerzalna sila, ki vlada celotnemu stvarstvu in ki vključuje tudi posamične zakone vesoljstva.

Nastanek drugačne želje

Zbir zemeljskih želja imenujemo človeško srce. Delec (želja), položen v srce od zgoraj, imenujemo *točka v srcu* (heb. *Nekuda she ba Lev*). Človek bi moral za čas zemeljskega življenja popolnoma zadovoljiti svojo željo po duhovnosti. Sicer se bo utelešal znova in znova, dokler ne bo njegov cilj dosežen. Zategadelj je vsaka generacija sestavljena iz istih 600.000 duš, ki so utelešena v človeška telesa. V vsaki generaciji je 600.000 duš, ki napredujejo v smeri zadovoljitve z duhovno lučjo: duša se potem, ko telo umre, utelesi v no-

vem telesu, v njem ponovno deluje zavoljo zapolnitve tako dolgo, dokler ne bo na določeni stopnji razvoja napolnjena z Božjo svetlobo.

Večina ljudi čuti zgolj želje, ki ne presejajo mej našega sveta. Te vključujejo predvsem človeško ustvarjalnost, intelektualnost, kulturo in nujo po raziskovanju in razumevanju strukture sveta, v katerem živimo. To priča o tem, da duše teh ljudi še niso razvile duhovne želje. Takšne duše ne stremijo po tem, kar obstaja onstran zemeljskih teles, v katere so vgrajene.

Toda obstajajo duše (zaenkrat še majhno število), ki so drugačne. Duša, ki je vgrajena v beljakovinsko telo, prisili človeka, da si poželi nekaj nadzemeljskega in večnega. Ta človek, kakor vsi drugi, poskuša zadovoljiti svoje zemeljske (materialne) potrebe, toda zaman. Preko drugih, ki hrepenijo po materialnem bogastvu in uspehu, spoznava, da je to samo neke vrste igra. In sodelovanje pri tej "igri", čeravno pogostokrat uspešno, mu ne prinaša nobenega zadoščenja. Človek, preizkušan, razočaran in streznjen, se začne postopoma zavedati, da njegova duša zahteva drugačno zadovoljitev. Končno prejetje želje po duhovnem pripelje človeka do spoznanja, da mu zadovoljevanje zemeljskih želja ne koristi več, obenem pa čuti praznino v svojem življenju. Posledično začne iskati alternativno pot, da zadovolji željo po duhovnosti.

Iskanje in razočaranje sta višek te nove vrste želje in hkrati sta karakteristiki našega časa. Vse od druge polovice 20. stoletja naprej se je v vse več ljudeh začela prebujati želja po duhovnosti, poslana od zgoraj. Poveza duhovne želje z vsemi drugimi željami ustvarja nasprotovanje v človekovem srcu. Duhovna želja povzroči notranji nemir in končno pripelje človeka h kabali. Ti ljudje pridejo k nam (skupini kabalistov Bnei Baruch) in mi jim začnemo posredovati način, kako zadovoljiti željo po duhov-

nosti. Ker nam je ta želja podarjena od zgoraj, ne more biti zadovoljena s predmeti iz našega sveta. Kabala človeku posreduje način, kako to prezvišeno željo zadovolji.

Kabalisti, ki poznajo način zadovoljevanja omenjene želje (kabala v hebrejščini pomeni "sprejeti"), imenujejo to zadovoljitev Svetloba (*heb. Ohr*) oziroma Božja svetloba ali luč. Božjo luč imenujejo tudi Stvarnik, kajti On je ustvaril željo in jo zadovoljil. Vendar pa v kolikor se ta želja v človeku ne manifestira, ta živi naprej kakor vsi drugi.

Iskanje zadovoljitve in proces zapolnitve

Človeško življenje je proces nenehnega iskanja. Človek neprestano išče nekaj, kar lahko zadovolji njegove nove potrebe: vztraja v prizadevanju za hrano, bogastvom, spolnostjo, oblastjo in znanjem. Vse te želje se v njem nenehno pojavljajo in menjavajo. Konec koncev človek žrtvuje celotno življenje samo za to, da jih zadovolji.

V zgodovini človeštva je veliko ljudi, ki jim je uspelo zadovoljiti svojo duhovno željo. Ti nam v svojih knjigah opisujejo iskanje zadovoljitve in proces zadovoljitve. Njihove razlage in opis tega procesa so se razvili v znanost, imenovano "Kabbalah". Sami sebe pa imenujejo kabalisti.

Kabalisti razlagajo, da za časa zemeljskega življenja mora človek zadovoljiti svojo dušo z lučjo, tako da bo dosegla isto duhovno stopnjo, ki je obstajala pred padcem in oblikovanjem v "človeško srce". Naša naloga je, da ne glede na ostale potrebe, imenovane "srce" ali "telo", zapolnimo točko v srcu z Božjo svetlobo. Prav tako pravijo, da zapolnitev duše z lučjo v človeku vzbudi občutenje višjega sveta (*heb. Olam Elyon*). To pomeni, da človek lahko istočasno živi v obeh svetovih, tako višjem svetu kot našem, spodnjem (*heb. Olam ha Zeh*) in v sebi ta dva sveta združi. Stanje, ko človek v tem svetu

(*heb. Olam ha Zeh*) popolnoma preoblikuje in zadovolji svojo dušo na najvišji duhovni stopnji, se imenuje "konec preoblikovanja duše" ali preprosto "konec preoblikovanja" (*heb. Gmar Tikkun*).

Kabala omogoča posamezniku, da obvlada metodo za zadovoljitev svoje duše; da doseže stanje neomejenega užitka, občutka večnosti, absolutnega spoznanja in popolnosti. Nadalje prejme priložnost, da se zave da vsega tega sedaj, v tem svetu, v tem življenju, namesto da se vrača znova in znova v ta "ne najboljši" od svetov iskat in trpet od rojstva do smrti.

Ker se duše nepretrgoma menjavajo, razvijajo in izpopolnjujejo, je naloga kabale ustvariti metodo prejemanja duhovne zadovoljitve, ki bo primerna za vsako generacijo. Ta znanost se imenuje "Kabbalah" – sprejemanje (*heb. Lekabel*), ker nudi metodo, kako zadovoljiti dušo z lučjo. Kabala uči človeka sprejemati Božjo luč in z njo zapolniti dušo.

Duhovna želja – Za kaj gre?

Prve štiri kategorije želja so jasno razumljene in zaznavne, toda o tem, kaj je duhovna želja, nimamo nobenih predstav. Človek ne bo odkril, kaj pomeni "duhovnost", tako dolgo, dokler bo zadovoljeval svoje želje s pomočjo predmetov iz tega sveta. Te predmete namreč vidi in natanko ve, kaj je tisto, kar pravzaprav želi. Toda ko se v njem prebudi želja po duhovnosti, ne vidi nobenega izvira, ki bi jo lahko zapolnil. Zaradi tega se človek počuti neobgledenega in izgubljenega: življenje izgubi smisel in užitek. Človek se enostavno počuti slabo. Vleče ga nekaj negotovega. Toda kam? Človek ne ve, česa naj se oprime, ker je izvir zadovoljstva zakrit pred njim. Navadno vse skupaj pozabi.

Kot otroci se sprašujemo: "Čemu živimo?", toda kasneje hormoni, ki se pojavijo v adolescenci, potlačijo omenjeno vprašanje skupaj z voljo odkriti pomen in izvor življe-

nja. Naše spolne in intelektualne težnje nas vodijo vstran od reševanje tega problema. Nato se vprašanje pojavi ponovno, zato da nas vznemiri. In tisti, ki ne morejo zapolniti praznine in nujno zahtevajo odgovor, odkrijejo kabalo oziroma so vodeni k njej od zgoraj: ko se to zgodi, nastopi čas napolnjenja človeške duše.

Prostor v duhovnosti

Ko človeško telo umre, se duša učloveči v drugem novorojenem telesu. Duša se iz življenja v življenje razvija, dokler ni pripravljena, da se manifestira v človeku. Ta preživi mnogo življenj, ne da bi pri tem sploh občutil svojo dušo - prizadevanje za višji svet. Tega ne smemo zamešati z zemeljskim "prizadevanjem za uspeh", kar je značilno za kreativnost, poezijo, glasbo in umetnost. Človek občuti manifestacijo duše kot novonastalo željo, hrepenenje, kot praznino, pri tem pa nima pojma, kako jo zapolniti. Od tega trenutka naprej se začne iskanje, ki ga končno vodi h kabali.

Ko človek odkrije kabalo, torej ko najde učitelja, knjige, skupino, se začne t. i. "uvajalno obdobje", ki traja več let. Duhovni prostor se pred njim razkrije in človek se znajde na robu tega prostora, kjer je Stvarnik v samem jedru. Duhovni prostor je sfera lastnosti, ki so podobne tem v fizikalnem polju, v katerem je v jedru maksimalna manifestacija energije, ki pa proti zunanemu robu postopoma slabi, dokler ta značilnost na meji, kjer se začne naš svet, popolnoma ne izgine.

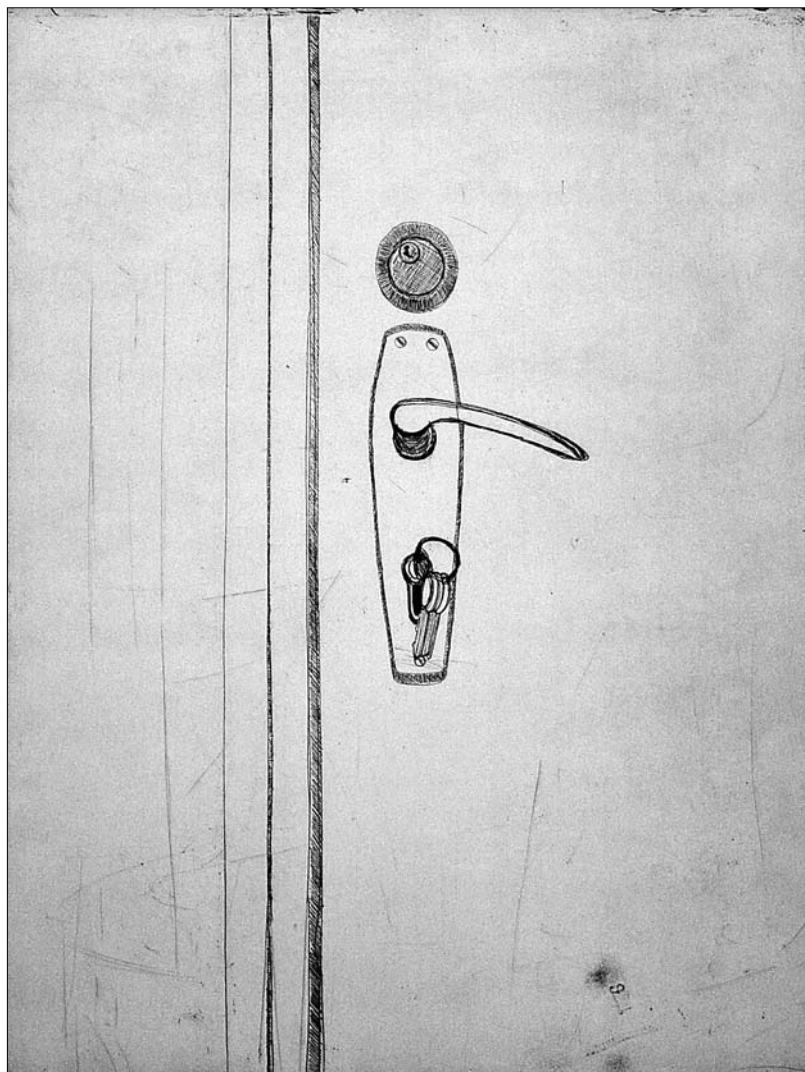
S spreminjanjem svojih lastnosti glede na Stvarnikove se človek giblje v duhovnem prostoru: nepodobnost med človeškimi in Stvarnikovimi lastnostmi povzroči, da se oddaljujeta eden od drugega, medtem ko ju podobnost zbližuje. Popolna ekvivalenca povzroči njuno spojitve. V začetnem stadiju smo (ljudje) v nasprotju s Stvarnikovimi lastnost-

mi; zaradi tega smo popolnoma zunaj omenjenega polja in ne moremo občutiti Stvarnika. Človek doseže prvo, minimalno stopnjo podobnosti s Stvarnikom, ko zaključí uvajalno obdobje in s tem prečka pregrado (*heb. Mahsom*) med našim svetom in višjim. Potem se začne njegovo duhovno napredovanje; z razločnim občutenjem Stvarnika zavestno preoblikuje svoje lastnosti in se mu nenehno približuje. Kabala opisuje ta proces kot vzpon skozi 620 stopenj. Postopno zbliževanje s Stvarnikom, preko podobnosti v lastnostih, se sestoji iz nepretrganega spreminjanja; to je, nadomestitev vseh 620 egoističnih lastnosti z altruističnimi. Prav tako govori o metodi, kako preoblikovati želje na vsaki izmed teh stopenj. Rezultat tega je, da posameznik vsakokrat spozna Stvarnika na novi, višji ravni. Človek mora preoblikovati vseh svojih 620 želja; to pomeni povzpeti se skozi vseh 620 stopenj, dokler obstaja v svojem biološkem telesu. Na temelju dokončanja svoje duhovne poti se popolnoma združi z dušo, zato inkarnacija v materialni svet ni več potrebna.

Smrt človeka – Umre telo ali duša?

Človek ne umre, marveč umre njegovo biološko telo. Na začetku vsi občutimo najprej samo naša telesa - naše zemeljske želje. Šele nato se v nas prebudi želja po duhovnosti. Ta ni od tega sveta, temveč pripada Stvarniku. V kolikor jo človek razvija, začne zaznavati ne samo lastnosti svojega telesa, ampak tudi lastnosti duše, ki pa je del Stvarnika znotraj človeka samega. Če se človek preoblikuje na način, da duhovne želje obvladajo oziroma nadvladajo telesne, in tako da se telo popolnoma združi z dušo, smrt telesa razume kot "odložitev obleke".

Čeprav telo umre, se človek čuti ločenega od njega že za časa, ko v njem prebiva. Če živimo znotraj potreb našega sveta (spolnost,

Andreja Muha: *Vrata*, 2001, jedkanica, 63 x 90 cm.

prehrana, bogastvo, oblast in znanje), sprejemamo zadovoljitev skozi telo, se pravi skozi čutila.

Duša, "Masah", ugodje

Duhovne želje sprejemamo direktno od zgoraj. Za zadovoljitev teh potrebujemo poseben čut, imenovan "zaslon" (heb. Masah). Kakor hitro si človek pridobi ta čut, začne zaznavati skozi njega ugodje, ki se

imenuje Božja luč. Ta vstopi v željo po ugodju skozi masah. Želja po uživanju Božje luči se imenuje duša. Luč se ne občuti kot izvir ugodja, razen če si posameznik ne pridobi dodatnega čuta, ki bo sposoben sprejeti to luč.

Vsi elementi: luč (ugodje), masah (sredstvo za prejemanje) in duša (prejemnik) niso na noben način povezani z našim biološkim telesom. Zaradi tega sploh ni pomembno,

če človek ima telo ali ne. Brž ko posameznik vzpostavi stik z Božjo lučjo, se začne preoblikovanje. Telo ni nič drugega kot orodje za duhovno napredovanje. Drugače je brez pomena, ker kratkotrajno ugodje ni primerljivo z dolgotrajnim: večje ugodje popolnoma zatre manjše. Zato je kabalist, ki živi v istem svetu kot mi, dejansko že v višjem svetu. Ker ne moremo zaznavati njegovega sveta, so vsi njegovi občutki onstran naše percepcije (zaznavanja), na drugi strani "pregrade" (heb. Mahsom). Ko se človek združi, ne z biološkim telesom, marveč s svojo dušo, izkusi smrt telesa kot zamenjavo obleke. Občutki, ki si jih je pridobil v tem svetu, ne izginejo in svet, v katerem živi, ostane z njim tudi potem, ko njegovo telo umre. Vsi živeči na zemlji lahko dokončajo in morajo dokončati svojo pot v skladu s Stvarnikovim načrtom.

Na katerih podatkih temelji kabala?

Kabala uporablja izključno samo natančne in empirično preverjene podatke brez kakršnih koli teorij ali predpostavk. Kabala temelji na podatkih, ki jih je sprejela od ljudi, ki so dosegli duhovnost skozi točko v srcu (heb. *Nekuda she ba Lev*) ali dušo. Ti so svoje izkustvo preverili, zmerili ter opisali in združeni rezultati njihovih raziskav tvorijo kabalistično znanost. Kabala, kot katera koli druga znanost, prav tako operira z natančnimi matematičnimi, fizikalnimi in grafičnimi podatki (diagrami in grafi). Kabalisti, namesto ukvarjanja s čustvi, uporabljajo vektorje, gravitacijske sile in čustveno supresijo: njihova korelacija je številčno preračunana - želje in njihova zadovoljitev so natančno definirane. To je način, s katerim kabalisti opisujejo lastno doživljanje Božje previdnosti.

V našem svetu ne moremo meriti niti posameznikovih notranjih naporov niti njegovega subjektivnega doživljanja. Sploh pa ne moremo natančno primerjati percepcije in impresije dveh med seboj različnih posa-

meznikov. Edino, kar lahko naredimo, je, da simpatiziramo s psihologi in psihiatri, ki so popolnoma nezmožni operirati s parametri človeške duše.

Kabalistična govorica

Vse, kar vemo o višjem svetu, še preden ga sploh sami odkrijemo, so zapisali ljudje, ki so ga sami osebno dosegli. Svojo metodo, doživljanje, spoznanja in priporočila so zapisali zato, da bi jim drugi lahko sledili. Tako so kabalistične knjige nekakšen dnevnik o njihovem potovanju v višjem svetu.

Vsakdo začne privlačiti Božjo vladajočo silo z vpraševanjem o bistvu življenja, trpljenja in namenu stvarstva, usode in naključja. Temeljita analiza omenjenih vprašanj nujno vodi človeka do razodetja Najvišje sile. Prvi znani kabalist je opisal svoja doživljanja Božjega razodevanja pred približno 3700 leti v knjigi z naslovom *Knjiga stvarjenja* (heb. *Sefer Yetzira*). Napisana je v kabalističnem jeziku in je danes še vedno v uporabi.

Za opisovanje duhovnega področja se prav tako uporabljata pripovedna in preroška govorica. Pravzaprav kabalistu ni pomembno, v katerem jeziku je zapisana knjiga o Stvarniku. Kakor glasbenik sliši glasbo, medtem ko gleda v note, tako kabalist v katerem koli jeziku občuti vsebino, ki jo je avtor zapisal v kabalističnem jeziku.

Snovni in duhovni čuti

Človek se rodi s petimi čuti: vidom, sluhom, vonjem, okusom in tipom, skozi katere prejema nekatere informacije, ki prihajajo od zunaj. Naš razum te informacije obdeluje in zatem nam prikaže sliko zunanje okolice. Ta zaznavanja se imenujejo "ta svet" ali "moj svet". Povedano drugače: ljudje ne zaznavamo resnične stvarnosti okrog nas, ker je ne poznamo. Mi samo prisodimo našo reakcijo nekaterim zunanjim vplivom. Naše uho je zasnovano tako, da membrana loči med

našim notranjim delom in zunanjo realnostjo. Membrana je lahko bolj ali manj občutljiva, nepoškodovana ali poškodovana. Zatorej zvok definiramo kot močan ali šibek, visok ali nizek ali celo nezaznaven. To pomeni, da kvaliteta zvoka, ki ga slišim, ni odvisna od tega, kakšen je na zunaj (v resnici), temveč je determiniran s parametri mojih čutil, to je, po mojih notranjih kvalitetah. To, kar zaznavamo, ni zunanja fluktuacija, marveč odziv mojih čutil. V bistvu zaznavam nekaj notranjega in to imenujem zunanji zvok. Tudi ostala čutila delujejo na ta način.

Potemtakem se izkaže, da smo ljudje popolnoma zaprt sistem: vsak izmed nas zaznava samo notranji odziv na zunanji nepoznan vpliv. Sploh ne moremo objektivno zaznavati nečesa, kar se dogodi zunaj nas. Vse, kar zaznamo v naših čutilih, izdelajo naši možgani in informacija je predstavljena na določen način. Kakšna je v resnici ta informacija onstran naših čutil, nimamo pojma, ker smo zaprti znotraj nas samih. Kakšen je torej pomen dodatnega zavestno pridobljenega čuta? Ta namreč omogoča informaciji, da vstopi, ne skozi moje naravne čute v egoistične potrebe (v pomenu osebnega profita), temveč direktno in brez predsodkov. Samo tako lahko dosežemo resnično spoznanje absolutnega in objektivnega sveta, in to nam omogoča kabala. Kabala je prav tako kakor vse druge znanosti okarakterizirana s ponavljajočim se izkustvom, registrom podatkov itd.

Gematrija duše

Ko dva kabalista bereta en in isti opis višjega sveta, zaznavata določeno sliko. Ob tem se postavi vprašanje, kako bosta lahko primerjala svoje občutke? Vsak jih namreč zaznava glede na notranje lastnosti svoje duše. Če ima en kabalist večji *masah* kot drugi, poleg tega pa je njegova duhovna stopnja višja, bodo njegove slike zagotovo drugačne.

Kvaliteta duše je odvisna od kombinacije vseh njenih lastnosti. V našem svetu vsak človek poseduje celoten niz lastnosti: lakomnost, ljubosumje, usmiljenje itd., ampak vsak v drugačni proporciji. S proučevanjem kabale lahko odkrijemo želje posamezne duše, jih opišemo in formuliramo njihovo strukturo.

Stvarnik je ustvaril enojno željo - dušo, ki se imenuje "Adam". 600.000 stalnih duš, izmed katerih so lahko nekatere izbrane. Vsaka duša (skupna in individualna) je sestavljena iz 620 notranjih delov, želja, in njih kombinacija determinira strukturo duše. Vsaka izmed teh duš prejme ime glede na glavno in posebno kvaliteto. Vsaka ima tudi številčno vrednost, imenovano gematrija. Gematrija kombiniranih lastnosti je izražena s črkami, to je, namesto števil je uporabljena hebrejska abeceda. V kolikor želimo v številkah določiti dušo, so nam dana imena oziroma črke, ker hebrejščina prvotno ni poznala števil - le-te so zato izražene v črkah.

In absolutno izkustvo je doseženo

Posledica spreminjanja je, da se vse duše spojijo v eno skupno dušo in začnejo obstajati v medsebojnem odnosu znotraj celovitega sistema. Konstrukcija skupne duše povezuje vse posamezne duše skupaj, tako da na koncu vsaka občuti tisto, kar čutijo vse ostale. To je dosežek absolutnega izkustva. In to stanje se imenuje "konec preoblikovanja" (*heb. Gmar Tikkun*), potem ko se duša, ki prejema luč od zgoraj, povzdigne k "Izviru" - k Stvarniku in postane enaka Njemu, se združi z Njim. Vse duše so obvezane, da dosežejo to stanje nič kasneje kot 6000 let od točke "stvarjenja sveta" - ko se je želja po višjem svetu prvič prebudila v človeku. Leto 2006 sovpada z letnico 5766 od "stvarjenja sveta". Ostalo nam je nekaj več kot 200 let, toda naše prizadevanje in trud lahko znatno skrajšata omenjeno dobo.

3 Krščanski pogled na kabalo

Kljub temu da se je kabala v zadnjih letih spet pojavila, nisem nikjer zasledil literature, kjer bi bila kabala predstavljena skozi prizmo krščanstva. Po drugi strani pa je literatura, kjer kabala sicer je predstavljena, vsebinsko pomanjkljiva in za znanstveni študij neprimerna. V glavnem literature, ki bi kabalo motrila s krščanskega vidika, ni; vsaj jaz je nisem našel. Tako sem si pomagal s katoliško enciklopedijo *New advent* in literaturo, ki opisuje kabali sorodne pojme, kot je npr. reinkarnacija.

Glede na katoliško enciklopedijo se pojem "kabala" danes uporablja kot tehnični izraz za ezoterično teozofijo, ki je v judovstvu imela skozi zgodovino pomembno vlogo. V teku časa se je njena (družbena) vloga spreminjala in šele od 11. ali 12. stoletja je pojem postal ime za judovsko religiozno filozofijo.⁷ O *Knjigi stvarjenja* pravi, da njen avtor ni Abraham, kakor to trdi veliko kabalistov. Tudi pripisovanje avtorstva rabinu Akibi (+120 po Kristusu) je sporno. Knjigo *Zohar* pripisuje španskemu Judu, Mojzesu de Leon (+1305), čeprav nekateri elementi spominjajo na veliko zgodnejše obdobje, in sicer na: 1. antično Grčijo (Pitagora, Platon, Aristotela in neoplatoniste iz Aleksandrije); 2. orientalsko književnost in stari Egipt (panteizem) in 3. gnozo iz obdobja zgodnjega krščanstva. Nemški teolog Medard Kehl piše, da je ena izmed značilnosti gnoze iz poznoantičnega Rima ravno judovska mistika.⁸ Drugače pa so nekateri mnenja, da je ta knjiga zgodovinsko zelo pomembna in pravijo celo, da je to *Talmud* judovskega mysticizma.⁹

Reinkarnacija in krščanstvo

Kršanstvo ni pisalo o reinkarnaciji, preprosto iz tega razloga, ker v celoti nasprotuje velikonočni skrivnosti oziroma vstajenju Jezusa Kristusa.¹⁰ S teološkega vidika je vsak človek enkrat in neponovljiv oziroma ima samo eno življenje. Prav tako se v tem življenju do-

vršuje njegovo odrešenje, ki pa si ga ni zaslužil sam, ampak je odrešenje dar, in sicer dar Boga. Človek se torej ne odreši sam od sebe, s svojim lastnim delovanjem, marveč je Bog tisti, ki nas odrešuje s svojo milostjo. To pomeni, da se človek po smrti ne reinkarnira, temveč takoj zre v Boga "iz obličja v obličje" (*Tes 13,12*) (ali pa po očiščenju v vicah).

4 Sklep

Beseda "Kabbalah" prihaja iz besede "lekabel", kar pomeni sprejeti, sprejemati. Zatorej kabala uči, kako pravilno sprejeti (odgovoriti na) Višjo previdnost in hkrati biti odprt za vse dobre stvari, ki so nam poudarjene. Vsi kabalisti nam razlagajo mehaniko stvarstva. S tem nam omogočajo, da spoznamo zakone v stvarstvu, kot dejansko so. Kabala nam razlaga, zakaj te sile delujejo v našem svetu in kakšna je vloga posameznika. Laitman pravi nekako takole: Kabala nam razlaga, kako ljudje zaznavamo okolje, v katerem živimo; da bomo spoznali, kdo smo, se moramo najprej naučiti zaznavati realnost, v kateri živimo, in se soočati z dogodki, ki nas doletijo.¹¹ Kabalisti prav tako umevajo popolnoma drugačno izkustvo trpljenja, ki ga je preživel vsak izmed nas in s tem celotno človeštvo skozi zgodovino. Razlagajo, da je trpljenje posledica napačnega razumevanja ali interpretacije tega, kar se dogaja okrog nas; kabala pa podaja ključ do gospodstva na Zemlji, ki je opisano v *1 Mz 1,28*. In po kabalističnem nauku se bo to uresničilo samo s poznavanjem strukture stvarstva in vseh njenih komponent.

Če primerjamo kabalistični nauk s krščanskim, lahko najdemo veliko vzporednic. Ena izmed njih je gotovo največja zapoved, ki je: "Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe". To pomeni, da je v središču obeh človek, oseba. Vendar pa je med obema bistvena razlika. Kabala sebe namreč razume kot znanost, ki razlaga višjo (duhovno) realnost, medtem

ko krščanstvo sebe razume kot religijo, katere bistvo je češčenje božanstva, konkretno Troedinega Boga, ki se je utelesil v osebi Jezusa Kristusa, da bi nas odrešil.

Viri in literatura:

Eugenio Fizzotti: Reinkarnacija - izazov s više dimenzija. V: Mijo Nikič (ur.): *Novi religiozni pokreti*. Zagreb: Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove, 1997.

Laitman, M.: *A Guide to the Hidden Wisdom of Kabbalah*. Toronto: Laitman Kabbalah Publishers, 2002.

Laitman, M.: *Kabbalah, Science and the Meaning of Life*. Toronto: Laitman Kabbalah Publishers, 2006.

Laitman, M.: *The Alternative of Our Life*.

URL="http://www.kabbalah.info/engkab/science_and_kabbalah/articles_by_rav_laitman/the_alternative_of_our_life.htm". 25. 2. 2006.

Laitman, M.: *Odesa State University*.

URL="http://www.kabbalah.info/engkab/science_and_kabbalah/articles_by_rav_laitman/odessa_state_university.htm". 24. 2. 2006.

Laitman, M.: *The Historical Aspect of the Science of Kabbalah*.

URL="http://www.kabbalah.info/engkab/science_and_kabbalah/articles_by_rav_laitman/the_historical_aspect_of_the_science_of_kabbalah.htm". 24. 2. 2006.

Laitman, M.: *History of Kabbalah-part 1*.

URL="http://www.kabbalahmedia.info/VIDEO/eng_RAV_History_Of_Kabbalah_part-1_mast.wmv". 24.02.2006.

Laitman, M.: *History of Kabbalah-part 2*,

URL="http://www.kabbalahmedia.info/VIDEO/eng_RAV_History_Of_Kabbalah_part-2_mast.wmv". 24. 2. 2006.

Medard Kehl: *New Age oder Neuer Bund? Christen im Gespräch mit Wendezeit, Esoterik und Okkultismus*. Matthias-Grünwald-Verl, 1988.

URL="http://www.newadwent.org/cathen/o8590a.htm". 31. 5. 2006.

Velika verstva sveta. Koper: Ognjišče, 1986.

Sveto pismo Stare in Nove zaveze, SSP - študijska izdaja. Ljubljana: Svetopisemska družba Slovenije, 2001.

1. V obdobju med Adamom in Abrahamom je živelo veliko kabalistov, katerih rokopisi so se ohranili zgolj v fragmentih, ki pa jih je nemogoče klasificirati.
2. Rabin de Leon bi naj bil, po nekaterih trditvah, "končni redaktor/avtor" knjige *Zohar*.
3. Arijeva doba, gledano s stališča duhovnosti, je povezana s koncem prve stopnje razvoja duš; s koncem njihovega nezavednega razvoja, ko so bile še na stopnji živali. Ta razvoj se kaže v iskanju smisla življenja in ravno to vprašanje je "zaživelo" v ljudeh. Ravno v času Arija in kasneje, se je učlovečilo vse več duš z željo po spoznanju in izkušnji duhovnega sveta.
4. Prim. Michael Laitman, *Kabbalah, Science and the Meaning of Life*, Toronto, Laitman Kabbalah Publishers, 2006, 26.
5. Ime se nanaša na stopnice, ki jih je Jakob videl v svojih sanjah (prim. 1 Mz 28, 12).
6. Kabala prepoveduje vsakršno predstavo o povezovanju med pojmi iz našega sveta in njihovim duhovnim izvorom. Predstave smatra kot največjo zmoto.
7. Prim. "http://www.newadwent.org/cathen/o8590a.htm". 31. 5. 2006.
8. Prim. Medard Kehl, *New Age oder Neuer Bund? Christen im Gespräch mit Wendezeit, Esoterik und Okkultismus*, Matthias-Grünwald-Verl, 1988, 98-99.
9. Prim. *Velika verstva sveta*, Koper, Ognjišče, 1986, 304.
10. Prim. Eugenio Fizzotti, Reinkarnacija - izazov s više dimenzija, v: Mijo Nikič (ur.), *Novi religiozni pokreti*, Zagreb, Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove, 1997, 309.
11. Prim. Michael Laitman, *Kabbalah, Science and the Meaning of Life*, Toronto, Laitman Kabbalah Publishers, 2006, 22.